

Kommuunit tamaasa suleqatiginissaat aallartisarniaqqullugu, kommunillu akornanni naligiinnerulernissaq siunertaralugu iliuseqarnissamut periarfissaasinnaasunik qulaajaanissaq, tamatumani kommuunit ataasiakkaat suliassanik isumagisassaminnik aningaasaqarnikkut periarfissat eqqarsaatigalugu, tamattuttarlu iliuserisassat pineqartut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassa qulaajaqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaattut Inatisartut aalajangiiffigisassaannik siunnersuut. Qulaajaanissami peqquneqarnissaattut naligiissaarinnermut aqqissuussineq atuuttoq ilaatinneqassaaq, taamaatorli taannaanaq killiffigineqassaangilaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Inatsisartunut ilaasortap Sara Olsvig Inuit Ataqatigiit kommuunit tamaasa suleqatiginissaat aallartisarniaqqullugu, kommunillu akornanni naligiinnerulersitsinissaq siunertaralugu iliussisannik qulaajaanissaq pillugu siunnersuuteqarpoq.

Siunnersuuteqartup oqarneratuut nuna tamakkerlugu naligiinnerulernissamut suliaq tamatsinnit akisussaaffigineqarpoq. Siunnersuut ilaannakortumik isiginnigani kommunillu tamaasa peqataatinnissaat siunertaralugu nalilersuiffiginissaa Inuit Ataqatigiinni pingaartissimavarput taamaammallu sineriak tamakkerlugu kommunalbestyrelse-mut Nunaqarfinnilu Aqutsisunut qinigaatitagit pisinnaasut tamaasa peqatigalugit siunnersuut nalilersorlugu oqallisigisimavarput. Piffissarlu manna iluatsillugu sinerissami kommunalbestyrelse-mi Nunaqarfinnilu Aqutsisuni qinigaatitagit qutsavigissavagut tungavissatsinnik ima qarluartunik tungavilersukkanillu immersueqataalluarsimmamata.

Kommunerujussuannngortitsinerup kingorna maanna killiffippit imaannaangitsut oqaatigineqartariaqarpoq, innuttaasut qanimut oqartussaaqataanermik misiginerat aangariartulersimasut amerlasuunik oqaatigineqartarpoq, innuttaasut ineriartortitsinermit peqataasinnaanertik annikillisimasut oqaatigisarpaat, qinikkanut attaveqarnek oqartussaaqataanermillu misigineq piffinni amerlanerni maqaasineqarpoq. Innuttaasut sullinneqarnertik kingaannerulersimasoq innerluatigisarpaat ingammillu meeqqanut, inuusuttuaqqanut, utoqqarnut, innarluutilinnullu sullissineq eqqarsaatigalugu misinnarnerusutut oqaatigineqartarluni.

Siuariartortoqarporli aamma kommuunit assigiinneqisut kattunneranni naligiinningsorujussuarmik inissisimaneq arlalissuartigut pitsaaneruumik nalimmassarneqarmat soorlu maani Kommuneqarfik Sermersuumi takuneqarsinnaasooq, nunaqarfiit oqartussaaftimmik ajoriinnagassaangitsumik tatigineqarlutik aqutassinneqartarput, innuttaasut peqataanerulersinniarlugit iliutsit pitsaasut sumiiffimmi siunnersuisoqatigiiliernerit aqutigalugit peqataatitsineq ineriartortinneqarpoq, Borgmesterilu illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni ataqatigiisitsiniarluni akuttunngitsunik ersarissumillu attaveqarnera maluginiarluarneqartartoq nersualaagassaapput kommuunit sinneranut isumassarfiorsatsialaasut.

Kommunerujussuannngortitsinerli aningaasarsiornikkut ukiut ornitavut eqqarsaatigalugit pisariaqavissutit isigineqarsimavoq, aningaasarsiornikkummi siuariartoqassappat allannguinerit pisariaqavinnikuupput sulilu pisariaqarluinnarlutik. Kommunerujussuannngortitsinermit siunertat pitsaasorpasuuqaluartut tamatta ilisimavagut. Kommunerujussuannngortitsinermit siunertaasimasut pingaarutillit naatsumik ima oqaatigineqarsinnaapput;

- Kommunit innuttaasunik qanimut sullissiviussasut, Namminersorlutik oqartussani innuttaasunik sullissinermi ingerlanneqartut tamarmik kommune-mut nuunneqassasut, innuttaasunik qanimut sullissineq eqaanneruleqqullugu.
- Allaffissornikkut pisariusumik akisoqisumillu ingerlatsineq annikillisarneqassasoq.
- Innuttaasut naligiinnerusumik atugaqalernissaat anguneqassasoq, sullinneqarnikkut assigiiaarnerusumik atugassaqartitaalernissaq aqutissiinneqassasoq.
- Namminersorlutik Oqartussat Inatsisartunilu qinikkat tassaalissasut inatsisiliornermi sinaakktassanik pitsaasunik suliaqartut.
- Inuutissarsiornermi ingerlatsinerit innuttaasunik ingerlanneqassasut inatsisitigut sinaakktissanik pitsaasunik periarfissaqartinneqarlutik.

Tamakkulu anguniarnissaannut pitsassuarnik Naalakkersuisuusarsimasut sakkussanik qulaajaatsisarsimapput Naalakkersuisooqatigiit nikinnerini tammakaannartartunik, kommunerujussuannngortitsinerup siorna kingornalu Naalakkersuisuusartut sakkussanik pitsaasunik suliaqartarput, atukkatigut assigiissaarinissaq siunertaralugu annertuunik qulaajaatsisoqartarluni. Namminersorlutik Oqartussani Naalakkersuisoqarfinnilu suliassat suliffissanik annikigisassaangitsunik malitseqartussanik kommunimnut nussuinissaq pilersaarusiorneqarnikuulluni siunertalimmik piffissalersuisoqarnikuuluni, ajoraluartumilli maannamut annikitsuinnarmik oqartussaaffinnik nussuinerit ingerlanneqarsimapput unittooqqasoqarporlu.

Annertuumik qulaajaasitsinerit ingerlanneqarsimasut ilagaat Akilerartarnek Atugarissaarnerlu pillugit isumalioqatigiisitap suliaa annertorujussuaq naligiinnerulernissamut periarfissarpassuarnik tungavilersorluakkanik tikkuussisoq.

Maannamut qulaajarneqartunut ilaaqaraluarput kommunit akornanni tapeeqatigiittarnissamut misissuinernik (krydssubsidiering) nunatsinni innuttaasut sumi qanoq akiliuteqartarnersut paasinialugu, taamaalilluni kommuninit sorlernit sorlernut aningaasat ingerlaartarnersut paasilluarneqarniassammata, ullorli manna tikillugu pisortatigoortumik taassuma inernerinik saqqummiisoqarnikuungilaq... naak nalimmassaarinermi sulianut sakkussatut pingaaruteqarluinnartunut ilaagaluartoq, periarfissarlu manna iluatsillugu suliaq sumut killissimanersoq apeqqutigissuarput.

Kommunerujussuannngortitsinermi pisariaqarsimasumi siunertat pitsaasutut oqaatigineqarsinnaasut ullumikkut sooq anguneqarsimanginnerisut ammasumik nalilersorlugillu oqaloqatigiissutigisariaqarpagut. Ullumikkummi siunertaasimasut ilaat tunullugit ingerlalersimavugut Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni oqartussaaffinnik nussuinerit ingerlajunnarsimapput allaallu oqartoqarsinnaalernikuuvoq killormut ingerlalluta aallartittugut Kommunit susassaqarfiinik Naalakkersuisoqarfiit ilaat arsaartuisinnaalernissamik sulissuteqalernikuummata.

KANUKOKA-p ullumikkut kommunit ilaannanik ilaasortaaffigineqalersimasup piffissami kingullermi oqariartuutaat nalilersuinerallu oqallisigissallugu soqutiginarpoq. Ima paasisarialimmik oqariartuuteqartarmata Naalakkersuinikkut oqartussaaffinnik nussuinissaq suli pimoorunneqaraluartoq atorfilittatigut sulineq unittooqqajaasartoq. Tamatumani misigineqartarluni Naalakkersuisoqarfiit atorfilittaaniit kommunimi atorfeqartut piginnaassutsimikkut appasittumik inisisimasutut nalilerneqaaqajaallutik piareersaataasut isumaqatigiinniarnerrillu unittoorutigisaraat. Taamatut pisoqarnera eqqarsariaallannartorujussuuvoq siunertarisallu naammassineqassappata Naalakkersuinikkut piareersaataasumik sulineq alloraarsaaqatigiinnermik ataqeqatigiinnermillu tungavilik ingerlanneqartariaqarput, makitasarneq siunertaqanngitsoq qimallugu suliassavut ikioqatigiilluta saattariaqalerpagut politikkeriugutta atorfiliuguttaluunnit.

Kommunerujussuannngortitsinermi misillernerpaatut taaneqarsinnaagunarput Nunaqarfinni Aqutsisut. Nalunngilarput kommunit ilaanni Nunaqarfinni Aqutsisut pitsaasumik

akisussaaffeqartinneqarlutik ingerlalersimasut soorlu maani Kommuneqarfik Sermersuumi. Kommunilli ilaanni kiinaaluusarnartumik suli atugaqartinneqarput. Siornaak aasap ingerlanerani Inuit Ataqtigiit siulittaasuut Sara Olsvig Qeqertarsuup Tunuani nuaqarfinnut angalaqtiginerata ilaanni naammattuugaqarpugut paasinarluartumik tungavilersuillutik oqaasinngortitsisunik. Nunaqarfiit ilaanni Ikerasaarsummi Nunaqarfinni Aqutsisunut ilaasortap ima paasisarialimmik oqaasertalerpaa: "Nunaqarfinni Aqutsisuuvugut aqutassaqartinneqarata, oqartussaaffeqarata, tusaaniarneqaratalu". Angalanitsinni Nunaqarfinni Aqutsisut taamatoqqissaaq misigisimasut oqaloqtigisarpagut. Tassa Qaasuitsup kommuniani Nunaqarfinni Aqutsisut taamatut ulloq manna tikillugu inisisimapput, aningaasanik aqutassaqartinneqangillat assersuutigalugulu nivaatarsiniarunik illoqarfimmut qaninnermut saaffigineqqartariaqarput tullinnguunnissartililu utaqqisarpaat ilaanni sivitsuussinnaasartumik. Oqartussaaffeqangillat ataatsimiissutitillu qullersaqarfimminnut nassiukkaangamikkit amerlanerpaatigut tusagaqarfigeqqinneq ajorpaat. Siparniarnermi sallerisaallutik pilliuteqartinneqartartutut aamma misigisimasarput, Nunaqarfinni kommunip sulliviutaani qanga kommunit pissarissaarnerisa nalaani ullormut 8 time sulisarsimasut, 4 timinut apparneqarput kingornalu 2 time-nut apparneqarlutik. Kommune-ni sulisartut taamatut atugaqartinneqarneri ullormut ilaqtariinni inuussutigineqarsinnaanngitsumik aningaasarsiaqartinneqarnerat tulluusimaarnanngeqaaq tamannalumi aamma sulisartut kattuffianit arajutsineqarunarpog annertuuliutigineqanngilarmi.

Takusuagut pillugit siorna Inatsiartut upernaakkut ataatsimiinnerani apeqqueteqaat aallaavigalugu oqallisissiaaraarput "Kommunet sisamaasut akornanni Nunaqarfinni Aqutsisut akisussaaffiinik pisinnaatitaaffiinillu assigiinnerusumik atugassaqartinneqalernissaat siunertaralugu oqallitsitsilluta" Nunaqarfinni Aqutsisunut atugassarititaasut iseqqissumik iluarsineqartariaqavipput Nunaqarfiit peqatigiiffiat KANUNUPE qanimut peqatigalugu. nunatsinni innuttaasut sumi qanoq akiliuteqartarnersut paasinialugu, taamaalilluni kommuninit sorlernit sorlernut aningaasat ingerlaartarnersut paasilluarneqarniassammata, naak tamakkua kingunerit ? Ataatsimeersuartitsinerit isumasioqatigiisitsinerillu kinguneqartinneqartannginneri kipiluttunarpog isumallualussiinnartitsisarlutillu.

Kommunerujussuanngortitsineq aallartiinnartoq Qaasuitsup kommunia aamma noqqaassuteqarpoq kommunerujussuaq avinneqaaqqullugu. Siorna 2014-mi Qaasuitsup kommuniani innuttaasut pipallattumik taasisinneqarput innuttaasut neriorsorneqarlutik 2017-mi kommunimut qinersisoqartinagu kommune avereersimassasoq, Naalakkersuisooqatigiillumi isumaqatigiissumminni kommune qanoq avinneqassanera ilanngutererlugu isumaqatigiissuteqarfigereeraluarmassuk. Avitsinissamik neriorsuinerit kommunip tamarmiusup siunissami pilersaarusiorniarnernut killiliisutut oqaatigineqartariaqarput. Piffissarlu manna iluatsillugu Naalakkersuisunut apeqqutigerusupparput avitsinissamik pilersaarutit sumut killinnersut aamma piviusorsiornerisoq aappaagu april-mi kommunalbestyrelsimut qinersinissaq sioqqullugu kommunip avinneqareersimanissaanik neriorsuuteqarneq?

Nunarpog innuttusiartorunnaarsimavoq nunatsinniit Danmarkimut nutserneq aatsaat taamak annertutigaaq isorliunerusuniit illoqarfiit pingaarnersaannut Nuuk-mut nutsertunik amerlanerulersimasutut aallat oqaatigineqarsinnaallutik. Tamanna soorunami ineriartornermut sunniuteqarpoq. Nunatta inuttusiartoqqilernissaa anguniartariaqarparput nunatta nunap immikkoortortani periarfissat tungavigalugit ineriartortitsinissamik pilersaarutit ersarinnerulersinneratigut naligiinnerulersitsinissarpog anguniartariaqarparput.

Oqartoqartarpoq illoqarfiit pingaarnersaanut Nuuk-mut inissaaleqiffioreersumut nutserneq annertoorujussuusoq, tamannali ilumuuvinnigilaq, tassami maanna sinerissami innuttaasut tamaneersut Danmarkimut nussornerat annertunerulersimasutut oqaatigineqarsinnaavoq, illuatungaani aamma kommunerujussuanngortitsineri kommunit qitiusoqarfiinut suliffinnik nussuinerit peqqutaqaataapput illoqarfiit minnerit inukilliartornerinut. Tamannalu ilaatigut kommunip innuttaasunut sullissinerani ungasinnerulerneranik kinguneqarsimavoq.

Ingerlaqqittariaqarpugulli Inuit Ataqtigiinni isumaqarpugut kommunit akornanni naligiinnerulernissamat sakkussat pitsaanerit ilagigaat akileraarutitigut naligiimmik atugassaqartitaaneq. Nuna tamakkerlugu akileraarut assigiilersinneqariaqarpoq aqutissatut

tikkuarpaat, Inuit Ataqtigiinni innuttaasut akornanni naligiinnerusumik atugaqartitsineq anguneqasspat atsikkutigiiakkamik akilerartarneq aqputissat ilaattut tikkuartuarparput naligiinnerulernissamat aqputissaamat..

Kommunerujussuannortitsinermit siunertaasimasoq Namminersorlutik Oqartussaniit oqartussaaffinnik kommuninut nussuinissamik siunertalik suliffinnik aamma kommuninut suliffinnik nussuinissamik ilaqarmat pimoorussamik ingerlanneqartariaqalerpoq.

Innuttaasut akornanni naligiikkunnariartorneq ilorraap tungaanut saatinniarlugu sakkussat pitsaasut ilagaat Akilerartarneq Atugarissaarnerlu pillugit isumalioqatigiisitarisup 2011-mi isumaliutissiissutaa imartoqisoq sakkussani avaqutaaginnarneqarsinnaanngitsunik qulaajakkanillu tungavilersorluakkanik imaqqartoq sulinermit ilaatinneqarlunartariaqarput.

Aningaasarsionikkulli nalimmassaarineq kisimi naammangilaq aamma Meeqqat atuarfiisigut, innarluutillit utoqqaallu sullinneqarnerisigut, qimannueqarnikkut, kulturikkut, timersornikkut, sammisassaqtitsinikkullu nalimmassaarinerit ingerlanneqartariaqarput.

Inuit Ataqtigiit inassutigerusupparput Naalakkersuisut allaffissornikkut ataqtigiissaarisumik ataatsimiititaliortoqassasoq politikikkut ataqtigiissarisussat pioreersut, Naalakkersuisunit, borgmesterinit KANUKOKA-miillu ilaasortaaffiusut suleqatigalugit naligiinnerulernissaq anguniagaralugu pisortaqrarfiit suliaasqarfiillu akimorlugit suliamik ingerlatitsinissamik qulakkeerinnittussamik aallartitseqqullugit.

Taamatut oqaaseqarluta siunnersuutip aappasaanerineqartinnani Inatsisartut
Ataatsimiisitaliani suliareqqinneqassasoq inasutigarput.